

verheldering van zijn palet. In een portret als van Dr. Delprat wordt het thema van kleuranalyse weer opgenomen, maar nu onder andere voorwaarden dan bij dat van Dr. Kuyper. Het gelaat, effen belicht, is gesteld tegen een gedempten blanken achtergrond. Het voorhoofd glanst lichtend daar tegen uit; het verdere gedeelte van het gelaat — het warme carnaat van vleeschtinten — gloort, doorrijpt van kleur, in tegengesteldheid met het koele wit-grijze van het fond. De twee donkere oogbollen — wakkere kijkers — krijgen hier, als brandpunten van het innerlijke leven in het kleurig omhulsel, een verscherpt psychologische beteekenis. Dit portret in een der vele treffende proeven van Veth's doordringende kijk op het wezen van een iemand, die voor hem zit, en tegelijk een overtuigend staaltje van zijn doorzettingsvermogen.

Het is ook uit de hem, voor alles, aangeboren eigenschap van intelligente scherplettendheid en mede overeenkomstig zijn hollandschen zin voor degelijkheid en reëelheid, dat hij niet aflaat van het werk, vóór hij aan de beoogde volledigheid is toegekomen. De uitvoerigheid is bij hem niet het uitpluizen van futiele waarneembaarheden, maar te begrijpen als een met klem van redenen nader verklaren. Met een schijn van waarheid, of een suggestieve werking, waarop zooveel speculeeren, kon hij geen genoegen nemen. Een portret in opzet van Veth, heeft het karakter van het ongeacheverde, het losgelatene, gelijk zelfs dat van Lieberman. Het is naar zijn aard om het schilderwerk door te voeren tot een staat van ongeschondenheid en complete duidelijkheid. Vandaar de eigenaardige techniek van herhaaldelijk afschuren en glad puimen, waarna op de vaste gladde laag bedachtzaam en beleidvol weer frissche verven worden aangestreeken. In de schaduwpartijen wordt het wezenlijke, het substantieele, evenzeer nagevorscht als in de lichtpartijen; tegenstellingen zooveel mogelijk herleid tot neutrale verhoudingen. Het blootleggen van het geheel individueele wezen ligt niet alleen in zijn doel maar ook — of liever parallel daarmee — een uiterste klaarlijkheid in de stofuitdrukking. De doorzichtigheid van toon, die de schaduwpartijen zoo betooverend kan doen zijn, als verdroomde werkelijkheid, kan Veth minder boeien, waar hij, bij zijn beginselvaste opvatting van het portretteeren en zijn algemeene afkeer van het oppervlakkige, het onbestemde, zich van alle kenschetsende bijzonderheden volkomen rekenschap wil geven.

Intusschen bereikt hij met dat procédé van puimen en glad-schuren dikwijls een rijpheid van kleur — ook een klankvolheid van toon — die de picturale waarden van zijn schilderwerk een wel bestudeerd, maar tevens zeer eigen karakter geven. In het portret van Mevr. B. — figuur van terzijde gezien met een zacht-groene bebloemde tapisserie tot achtergrond — is het resultaat van zooveel toewijding en volhardende inspanning op het doorwerken van de materie, een gaafheid en klaarte, als van ivooren